

rejlett, hogy az egyéneknél tapasztalt tulajdonságokat mint kelléket tüntették elő. — De ma már, hála korunk felvilágosodottságának, nagyon kevés az ezen nézetet követők száma, s ha még ilyenek vannak, bátran szembe szállunk velök; s hogy az igazságszolgáltatás részrehajlatlan legyen: elfogadjuk az állítás első felét, nekik hagyván annak második részét.

Vannak nekünk még ellenségeink; de vannak igazi és álbarátaink is, kik közül az utóbbiak szakértelem nélkül, de fontos és egyszersmind hosszukás savanyu arczczal, és az erdőpusztítás és faszükség rémével ijesztgetve, az erdészetet eddig viselt békóiban akarják hagyni.

Igazi barátainknál azon elégtétel, mit a biztos siker nyújt, nem fog elmaradni; álbarátainkat illetőleg nem tehetek jobbat, mintha a közmondással felsohajtok: ments meg uram minket tőlük; ellenségeinkkel majd csak elbánunk!

Az államvagyon költségvetésének tárgyalása.

A képviselőház az államvagyon 1871. évi költségvetését múlt márczius hó 9-én tárgyalta.

A törvényhozó testület néhány tagja által azon alkalommal kifejezett nézetek, melyek az államvagyonnak kezelésére, eladására, továbbá a bányászatnak az erdészettől való különválasztására vonatkoznak és a melyek a ház helyeslésével is találkoztak, annyira figyelemre és tudomásra méltók, hogy azoknak a következőkben való közlését kötelenségünknek ismerjük.

I. Mezőgazdasági uradalmak.

1. Kincstári uradalmak : bevétel	3,887.640	frt.	Szükséglet	1,604.450	frt.
2. Koronajóságok :	507.904	„	„	309.383	„
3. Bányauradalmak :	760.451	„	„	614.449	„

Szell K. A költségvetés előadója kiemeli, hogy az állam-birtokok bevételeinél 10°/_o emelkedés van.

Tisza Kálmán. Örömmel veszi a kedvező eredményt s helyesli, hogy az államjavak, az erdőségek kivételével, haszonbérbe adassanak, viszonyainkat tekintve, azonban szükségesnek tartja, hogy a haszonbéri szerződések hosszabb időre kötessenek, mert ez által jobb gazdaságok érhetőek el, s a jószágok is az államra nézve értékesebbek lesznek.

Történjék az úgy, mint szoktak tenni néha magánosok nálunk és szokták tenni másutt is, hogy bizonyos 5—6 évi ciklusokban az eredeti haszonbér 5—6 10°/_o-al mindig növekedik, mert ily módon lehetne elérni azon kettős célt, hogy hosszas haszonbér által jobb gazdálkodás tétessék lehetővé és a földeknek mindinkább emelkedő jövedelmességéből eredő többletet az állam se veszítse el.

Ezen célnak azonban nem lát eleget téve azzal, mit a napokban a pénzügyminister mondott az által, hogy minden évben visszajön a haszonbérileg kezelt birtoknak $\frac{1}{20}$ -ad része. nem lát pedig eleget téve azért, mert ezen $\frac{1}{20}$ -ad része nem pótolhatja azon értékelkedést, melynek az egészre nézve be kellene állani s azon eredmény, melyet ily módon felmutathatnánk, elenyészik sokszor az által is, hogy esetleg épen rossz időjáratra esvén, ezen részek visszakerülése az új bérbeadásnál nem előmenetel, hanem megeshetik, csökkenés történik, pedig ezen csökkenés csakis azon egy évre áll, és jövőre nézve nem állott volna, mert tudjuk azt, hogy a mi viszonyaink közt elég két rossz év arra, hogy minden haszonbérnek értéke 20—30, sőt 40°/_o-al csökkenjen és ez tart mindaddig, míg egy-két jó év azokat ismét a régi árra fel nem szökteti.

Egyáltalában nem tartja helyes dolognak azt, hogy az állam, mely 7—8°/_o-os pénzzel segít magán, nagy számu, milliókat érő vagyont tartson kezei közt, mely 1—2 perczent jövedelmet

hoz. Ugyanazért szónok szerint az államnak feladata az lenne, hogy az államvagyon, nem ugyan rögtön, nem egyszerre, de kellő óvatos eljárás mellett és részekre osztva eladassék. Ezt kívánja a kincstár érdeke, mert oly keveset jövedelmez a kincstár kezelése alatt, hogy eladva, értékének jövedelme, kamatja megháromszorozná sőt négyszerezné a jövedelmet. Ezt tartaná államgazdászati szempontból czélszerűnek, mert az kétséghonvonalatlan tény, hogy a magángazdák sokkal több eredményt fejtenek ki, mint a legjobb államgazdaság. (Helyeslés.)

Kerkapoly Károly pénzügyminister megengedi, hogy jó volna, ha a 20 évi bérlet tartama alatt is, pl. minden 5-ik évben megállapíttatnék bizonyos fokozata a bérlet-összegnek, de ezt csak a kísérlet fogná megmutatni. Legczélszerűbbnek tartja az eddigi módot. A hosszabb idei haszonbérlet által kizsákmányolni iparkodik az előnyöket, ott pedig, hol hátrányok mutatkoznak, a rövidebb időre terjedő haszonbérrel segít magán. (Helyeslés.) Az öt éves emelés, mit Tisza ajánl, czélszerűbben akkor fog alkalmaztatni, ha egyszer a birtokok épületekkel már fel lesznek szerelve, mire a mostani bérlők kötelezve vannak.

A kincstári birtokok bevételeire vonatkozólag előadja, hogy az emelkedés csaknem negyedfél millióra rugott. A mi azt illeti, valjon helyes-e, hogy az állam javai több tárcza részéről kezeltetnek, csak azt jegyzi meg, hogy ő is azt gondolja, hogy nem ugyan egyszerre, de annak idején és annak módja szerint az államjavak egy részén tul kell adnunk, mert az állam, mely 7—8%-os pénzeket vesz föl, rosszul teszi, ha 2%-ot jövedelmező birtokokat megtart. Ezt elismeri, de megjegyzi, hogy épen az állam mezőgazdasági birtokai jövedelmeznek többet 2%-nál. (Móricz Pál : Hát az erdők?)

Az erdők eladása, ha azok kevesebbet jövedelmeznek is, nagyon meggondolandó, de ha ezen intentió áll és helyes, mit nem von kétségbe, de csak azt adja hozzá, hogy meg kell

várni az időt, akkor midőn talán nagyobb mérvben kiépültek a vasutak, s midőn az erdők értéke növekedni fog, de akkor épen az nem volna helyes, hogy ezen eladásra szánt javakra nézve külön ministeriumot állítsunk fel, mert épen a képviselő urak hangoztatták, hogy oly dolgokra nem kell hatóságot rendszerezíteni, melyeket csak ideiglenesen akarunk fentartani. Sokkal helyesebb tehát, hogy az államjavakat valamely más ministerium mellékesen kezelje, addig, míg az eladás megtörténik, minthogy ma egy külön ministeriumot rendszeresítsünk és holnap eladatván azon birtokok, megszűnjék azon ministerium működési köre. Ezt csak mellékesen megjegyezvén, kéri a házat a tételek megszavazására. (Helyeslés.)

A ház a pénzügyi bizottság által előirányzott fennebbi összegeket megszavazza.

II. Államerdők.

Bevétel 5,256.206 frt. Szükséglet 5,247.244 frt.

Móricz Pál miután az 1868. évi zárszámadásban az erdők jövedelme 1,380.000 frt volt, az 1869. zárszámadásban az akkori pénzügyminister tetemesen nagyobbra állította a jövedelmet és már 1869. igen bőven kifejtette, hogy mennyivel emelte az államerdők jövedelmét, az 1869. zárszámadásban 1,260.000 frt van kitéve, tehát az államerdők jövedelme 1868. 1869. vagy 120.000 frttal fogyott. Ezt szóló nem érti, azért felvilágosítást kér.

Kerkapoly Károly pénzügyminister kérdi *Móriczot*, miből veszi tételeit, mire *Móricz* átnyújtja a zárszámadás egy példányát. Szóló nem kíván ugyan megesküdni a mit mondandó lesz, mert e tárgyra, mely tulajdonkép nincs most napirenden, nincs elkészülve, de úgy hiszi, hogy *Móricz* tévedésben van, mert a készletet az év bevételének gondolja. A zárszámadást, mit neki

átadott, nem jól nézte meg Móricz, mert a 67-ki hátralékot vette 68—69-ki bevételnek.

Móricz Pál megnyugszik a feleletben. A zárszámadásokban oly nagy a confusio, hogy nem tudja, mikép fog a minister abból kigázolni. A tüzetes felelet elhalasztása ellen nincs észrevétele, mert akkor talán megnyugtatóbb lesz az.

Kerkapoly K. elfogadja, hanem annyit már most kíván megjegyezni, hogy a kérdést válaszával már is kiderítette.

Széll Kálmán e czimre nézve a pénzügyi bizottság azon határozatát, miszerint jövőre az államerdőségeknél a számvitel más alapon történjék, feleslegesnek tartja, miután a pénzügyminister erre teljes készségét kijelentette a bizottságban.

Péchy Tamás biztosabbnak tartja a határozatot, mint az ígéretet.

Kerkapoly K. kijelenti, hogy már tetteleg életbeléptette az új számvitelt.

A ház az államerdők czimén a pénzügyi bizottság által előírányzott előbbi összegeket megszavazza.

III. Bányászat és pénzverés.

Bevétel 13,574.670 frt. Szükséglet 11,723.032 frt.

Stoll Károly a bányászat és pénzverés rovatánál emel szót. Nagy az aggodalom, nagy a levertség a bányavidékeken. Ott már a sirhalmot is látják, mely a bánya-iparral ezrek reményét fedendi. És a bajok okát a jelen ministeriumban keresik.

Indokolt-e az aggodalom, igazolt-e ezen feltevés — erre vonatkozólag tesz néhány észrevételt. A rendkívüli drágaság a bányászatot alapjában rendítette meg, ugyannyira, hogy a javulást csak egy erős kéztől lehet remélni. Leginkább előidézett

e rendkívüli drágaság a temesvári fakérdés által. Azon szerződés mindazt, a mi előnyös, a vállalkozókra ruházta, mindazt pedig a mi legalább is kétes, az államkincstárnak hagyta. — Ilyen a levágás és a leszállítás a Bégáig, a hol ölekbe rakatik a fa és oly ölekbe adatik el, hogy 3 ölből 5-öt ad el a vállalkozó, az itteni elfogadott mérték szerint, midőn a szerződés megkötött és annak szüksége beállott, hogy a favágás megkezdessék, különösen a nagybányai és mármarosai kerületből akarták előteremteni a favágókat, pedig tudva van, hogy mind a két kerület csak úgy fedezheti saját szükségletét is, ha Galicziából jönnek munkások ezen munka teljesítésére. Szóló olvasott egy levelet, melyben rendkívüli nagy ár ígértetik az ottani munkásoknak. És mi lett a következménye? Az, hogy a favágás egy csapással annyira felszökött, hogy az által a kohó üzlet tetemesen megdrágított, így felszökött a napszám 70, 80 sőt 90 krra is. Bekövetkezett az által az, hogy a mi 1868. és 1869-ben bányaterményből még haszonnal beváltható volt, 1869. végén és 1870-ben már nem volt beváltható. Ez jelen helyzete a bányának. De ezen helyzetet a jelen ministerium nem teremtette, hanem örökölte.

A bányakerületek képviselői azok, kik a bányászat iránt, mint nemzetgazdászok érdeklődnek, tanácskozásokat indítottak meg a segédforrások kimutatására. Ajánlja a „szegény vén bányászok igazán nyomasztó sorsát“ a pénzügyminister figyelmébe.

Kerka-poly Károly elismeri, hogy hazánkban a bányászat igen sok bajjal küzd, mert megdrágult a munkaerő, az ércz ára pedig visszafelé megy világszerte. A munkaerő ára fölfelé megy, és ez nyomja a bányászatot, a mit producál az olcsó, a mivel pedig producál, az drága.

Bányászaink csak arról gondoskodtak, hogy a tüzelő-anyag legyen olcsó, vagy ingyen s azért többnyire a bányászok kezében volt az erdők igazgatása is, a mi majdnem annyi, mint a

macskára bizni a hájat; és ezért elmulasztották gondoskodni arról, a mi nekik jobb támaszt adott volna, t. i. jelentékeny iparfejlesztés, szorgalom és leleményesség. Ő oda vitte a dolgot, hogy az erdők igazgatása másra bizassék, a bányák igazgatása is másra, hogy tudja mindenik mibe kerül és mennyit jövedelmez minden ág, s ha már áldozatot kell hozni, tudja is mire és mennyit kell hozni. Egyébiránt ez elkülönítést különösen azért tette, mert nehéz oly embert kapni, ki jó erdő- és bányai igazgató is legyen egyuttal. Azt gondolja, hogy legczélszerűbb lesz, ha a rezervált erdőkből ezután is, mint azelőtt, ingyen kapnak a bányászok fát, csupán a vágatás és szállítás költségeit fizetik meg.

A mi a többi erdőt illeti, basisul elfogadta, hogy 1871-ben a bányászoknak a faára akként számíttassék fel, és ez közhírré is tétessék, a mily áron 1869-ben el lehetett adni a fának azon részét, melyet a bányák igénybe nem vettek, idegeneknek. De tekintettel részint a bányászat nehéz visznoyaira, részint arra, hogy a bánya permanens nagy vevő, még 15 százalék ez árból elengedtetik. És az eredmény az, hogy egyelőre 1871-ben olcsóbban fogják kapni a bányák a fát, mint kapták 1870-ben.

A bányászoknak teljes egy évök van, melyben olcsó fával dolgozhatnak s jó lesz ezen időt felhasználniok, mert mind a fa, mind a munka évről-évre drágább lesz. (Helyeslés).

A ház a bizottn. következő határozati javaslatát fogadja el:

A pénzügyminister oda utasittatik, miszerint szakértők közbejöttével vizsgálat alá vétetvén az állami összes bányászatot és ezzel kapcsolatban lévő gyárműveket; tegyen a teljesítendő körülményes vizsgálat befejezése után jelentést aziránt, valjon ezen bányák és gyárművek, vagy némelyek azok közül eladás által nem lennének-e jobban, mint állami kezeléssel az állam javára értékesíthetők?

A tétel megszavaztatik.

Rendkívüli kiadások, az erdőkre szükséges nagyobb-mérvű befektetésekre :

a) A selmeczi erdészeti hivatalnál : Klack völgyben faszállításra építendő vasútra 70,000 frt, b) a breznóbányai erdészethöz a hroncsoki usztató építésére, a rhoniczi erdőgondnokságban 24,000 frt, c) a diósgyőri erdészkerületben birtokvételre és egyéb kiadásokra Szomoinokon 6000 frt, d) a marmaros-szigeti igazgatóság alá tartozó erdőknél 725,600 frt, e) az erdélyi erdőknél 1.072,800 frt. Összesen 1.898,400 frt.

Ezen költségvetési előirányzatban részletesen is elősorolt befektetések hasznosságát és nagy fontosságát a bizottság kétségbe nem vonta, mert mélyen érzi azt, hogy az államerdők értékesítésének és jövedelmeztetésének lehetősége nagy részben az ilyféle, főleg közlekedési eszközöket teremtő, az erdőket vasutakhoz vagy vízi utakhoz hozzáférhetőbbé tevő befektetések eszközésétől függ, mert általában, a mint a bizottság más helyütt ki is emelte már, az államerdők értékesítése és jövedelmeinek kihasználása a szükséges közlekedési eszközök létesítése nélkül nem is képzelhető, a közlekedési eszközök hiányán kívül a vízi szállításnak és tutajozásnak törvény általi mielőbbi szabályozása is égető szükségét képezi.

A bizottság az itt tervezett beruházások szükségét és az államerdők jövő értékesítésére nézve nagy horderejét elismerte, tekintve azonban az összeg nagyságát, szavazatát attól tette függővé, hogy a pénzügyminister a szükséges munkaerőnek és egyéb előfeltételeknek birtokában és általában oly helyzetben van-e, mely a tervezett beruházások létesítését megengedi.

A pénzügyminister azon kijelentése folytán, miszerint ezen befektetések létesítésére szükséges egyéb előfeltételekkel rendelkezik a legnagyobb nehézséget és akadályt abban találja, hogy a vízi szállítás és tutajozás iránt törvény még nem létezik, de reméli, hogy ezen törvénynek mielőbbi megalkotása azon

helyzetbe fogja tenni az erdészetet, hogy a befektetéseknek megfelelő eredményeket is képes lesz felmutatni. A bizottság a pénzügyminister ezen nyilatkozatában és főleg azon kijelentésében, hogy minden egyes munkálatot a részletes költségvetések szigorú megbirálása és minden körülmény gondos megvizsgálása után fog csak tényleg megkezdetni, teljesen megnyugodva : az előirányzatban részletesen elősorolt célokra, az összegeket megszvavázásra ajánlja. A ház megszavazza ezen összeget.

Erdőtermények árjegyzéke.

A komáromi piacon :

100 hüvelyk $2\frac{1}{2}$ öl hosszú 11 hüvelyk széles deszka talppal együtt :

lúczfenyő :	I. osztály	93	frt	—	kr
" "	II. "	68	"	—	"
jegenyefenyő :	I. "	82	"	—	"
" "	II. "	65	"	—	"
1000 zszindely talppal együtt	I. osztály	7	"	20	"
" " " " "	II. "	5	"	—	"
1 mázsa lúczkéreg talppal együtt	I. osztály	2	"	50	"
" " " " "	II. "	2	"	—	"
1 köbláb épületfa	I. (vastag)	—	"	25	"
" " " " "	II. (közép)	—	"	20	"

A bocskói és bustyaházai rakhelyeken. (Máramaros).

2 $\frac{1}{2}$ öl hosszú 6 hüv. vastag padló köblábanként	—	frt	42	kr
2 " " 1 $\frac{1}{2}$ " " deszka " "	—	"	52	"
donga 100 db darabonként	2	"	80	"
hordófenék 100 db darabonként	5	"	64	"
hornyolt zszindely 1000 darab	9	"	—	"